

КОНВЕНЦИЯ за биологичното разнообразие

Ратифицирана със закон, приет от 37-о Народно събрание на 29.02.1996 г. - ДВ, бр. 22 от 15.03.1996 г. Издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 19 от 2.03.1999 г., в сила от 16.07.1996 г.

ПРЕАМБЮЛ

Договарящите страни,

осъзнавайки непреходната ценност на биологичното разнообразие и екологичната, генетичната, социалната, икономическата, научната, образователната, културната, рекреационната и естетическата стойност на биологичното разнообразие и неговите компоненти,

осъзнавайки също значимостта на биологичното разнообразие за еволюцията и поддържането на жизнено важните за живота системи в биосферата,

потвърждавайки, че опазването на биологичното разнообразие е обща грижа за човечеството,

потвърждавайки отново, че държавите имат суверенните права върху собствените си биологични ресурси,

потвърждавайки също, че държавите са отговорни за опазване на биологичното си разнообразие и за устойчивото използване на биологичните си ресурси,

загрижени, че биологичното разнообразие е намаляло значително вследствие на някои човешки дейности,

осъзнавайки общата липса на информация и познание по биологичното разнообразие и спешната нужда от развиване на научни, технически и институционни възможности за осигуряване на основно разбиране на проблемите за адекватно планиране и изпълнение на подходящи мерки,

отбелязвайки, че е жизнено важно да се предвидят, предотвратят и преодолеят причините за значително намаляване или загуба на биологичното разнообразие там, откъдето произхожда,

отбелязвайки също, че там, където има заплахата от значително намаляване или загуба на биологично разнообразие, липсата на пълна научна сигурност не следва да служи като повод за отлагане на мерките за предотвратяване или свеждане до минимум на такава заплахата,

отбелязвайки освен това, че фундаменталното изискване за опазване на биологичното разнообразие е "in-situ" опазването на екосистемите и естествените местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от видове в техните естествени обитания,

отбелязвайки освен това, че мерките "ex-situ", също имат важна роля, предимно в страните, от които произхождат генетичните ресурси,

признавайки тясната и традиционна зависимост на много местни общности с традиционен начин на живот, основаващ се на биологичните ресурси, и необходимостта да се разделят поравно ползите от използването на традиционни познания, открития и практики, свързани с опазването на биологичното разнообразие и устойчивото използване на неговите компоненти,

признавайки също важната роля на жените в опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие и потвърждавайки нуждата от пълноценно участие на жените на всички равнища на взимане на решения и мерки за опазване на биологичното разнообразие,

подчертавайки международното, регионалното и глобалното сътрудничество между държавите и междуправителствените и неправителствените организации за опазване на биологичното разнообразие и устойчивото използване на неговите компоненти,

признавайки, че предоставянето на нови и допълнителни финансови ресурси и подходящ достъп до необходими технологии може съществено да промени възможностите на света да се справи със загубата на биологичното разнообразие,

признавайки освен това, че за посрещане нуждите на развиващите се страни са необходими специални помощи, включително и осигуряването на нови и допълнителни финансови източници и подходящ достъп до необходимите технологии,

отбелязвайки в тази връзка особеното положение на най-слабо развитите страни и малките островни държави,

признавайки, че за опазване на биологичното разнообразие са необходими значителни инвестиции и че се очакват широкообхватни екологични, икономически и социални ползи от тези инвестиции,

потвърждавайки, че икономическото и социалното развитие и премахването на бедността са от първостепенно значение за развиващите се страни,

осъзнавайки, че опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие са от изключителна важност за задоволяване на нуждите от храна, медикаменти и други нужди на растящото население на света, за чиято цел достъпът и подялбата както на генетичните ресурси, така и на технологиите са съществени,

отбелязвайки, че в бъдеще опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие ще засили приятелските взаимоотношения между държавите и ще допринесе за мира между хората,

желаейки да подобрят и допълнят съществуващите международни споразумения за опазване и устойчиво използване на биологичното разнообразие и неговите компоненти,

решени да съхранят и да използват устойчиво биологичното разнообразие за благо на сегашните и бъдещите поколения,

се споразумяха за следното:

Член 1

Цели

Целите на конвенцията, които следва да се изпълняват в съответствие с нейните разпоредби, са опазване на биологичното разнообразие, устойчиво използване на неговите компоненти и справедлива и разумна подялба на ползите, произтичащи от използването на генетични ресурси чрез съответен трансфер на необходими технологии, вземайки предвид всички права върху тези ресурси и технологии, и чрез подходящо финансиране.

Член 2

Използвани термини

За целите на тази конвенция:

"биологично разнообразие" означава многообразието между живите организми от всички източници, включително сухоземни, морски и други водни екосистеми, и екологичните комплекси, към които принадлежат; това включва разнообразие в рамките на отделния вид, между видовете и в екосистемите;

"биологични ресурси" включва генетични ресурси, организми или части от тях, популации или някакъв друг биотичен компонент на екосистемите с реална или потенциална полезност или стойност за човечеството;

"биотехнология" означава технологично приложение, при което се използват биологични системи, живи организми или техни производни за реализиране или модифициране на продукти или процеси с конкретна полезност;

"страна, от която генетичните ресурси произхождат" означава страна, която притежава тези генетични ресурси в условия "in-situ";

"страна, предоставяща генетични ресурси" се нарича страната, предоставяща генетични ресурси, събрани от източници "in-situ", включително популации от диви и опитомени видове, или взети от източници "ex-situ", които могат да произхождат или да не произхождат от тази страна;

"домашни или култивирани видове" означава видове, чийто еволюционен процес е повлиян от хората с цел задоволяване на техните нужди;

"екосистема" означава динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица;

"ex-situ опазване" означава опазване на компонентите на биологичното разнообразие извън естествените им местообитания;

"генетичен материал" означава материал от растителен, животински или микроорганизмов произход, съдържащ функционални единици на наследственост;

"генетични ресурси" означава генетичен материал с реална или потенциална стойност;

"местообитание" се нарича мястото или типът месторастене, където един организъм или популация се срещат естествено;

"in-situ условия" означава условията, където генетичните ресурси съществуват в рамките на екосистеми и естествени местообитания, а в случай на домашните или култивирани видове - в среда, в която те са развили отличителните си белези;

"in-situ опазване" означава опазване на екосистеми и естествени местообитания и поддържане и възстановяване на ценни популации от видове в тяхната естествена среда, а в

случая с домашните или култивираните видове - в средата, където те са развили своите отличителни белези;

"защитена територия" означава географски определена територия, която е обявена или управлявана с оглед постигане на конкретни природозащитни цели;

"регионална организация за икономическа интеграция" означава организация, съставена от суверенни държави от даден район, на която страните членки са прехвърлили компетенция по отношение на въпроси, засегнати от тази конвенция, и която е била надлежно упълномощена съобразно вътрешните ѝ процедури да подписва, ратифицира, приема и одобрява конвенцията, както и да се присъединява към нея;

"устойчиво използване" означава използване на компонентите на биологичното разнообразие по начин и до степен, които не водят до дългосрочно намаляване на биологичното разнообразие, като по този начин се поддържа неговият потенциал за задоволяване на нуждите и желанията на сегашните и бъдещите поколения;

"технология" включва биотехнологиите.

Член 3

Принципи

Държавите имат съобразно Хартата на Обединените нации и принципите на международното право суверенното право да използват своите собствени ресурси съобразно собствената им екологична политика и отговорността да гарантират, че дейностите под тяхната юрисдикция или контрол не причиняват щети на околната среда на други държави или на региони извън границите на националната им юрисдикция.

Член 4

Обхват на юрисдикцията

В зависимост от правата на други държави и ако изрично не е предвидено друго в тази конвенция, нейните разпоредби се прилагат спрямо всяка договаряща страна:

а) за компоненти на биологичното разнообразие, които се намират в територии в границите на нейната национална юрисдикция; и

б) в случай на процеси и дейности, независимо къде се проявяват ефектите им, извършвани под нейната юрисдикция или контрол, в териториите под нейната национална юрисдикция или извън границите на последната.

Член 5

Сътрудничество

Всяка договаряща страна си сътрудничи, доколкото е възможно и подходящо, с други договарящи страни директно или където е подходящо, чрез компетентни международни организации по отношение на терени извън националната юрисдикция и по други въпроси от взаимен интерес за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие.

Член 6

Основни мерки за опазване и устойчиво използване

Всяка договаряща страна съобразно собствените си условия и възможности:

а) разработва национални стратегии, планове или програми за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие или адаптира за целта съществуващи стратегии, планове или програми, които отразяват мерките, постановени от тази конвенция и отнасящи се за всяка договаряща страна; и

б) интегрира, доколкото е възможно и подходящо, опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие в съответните секторни или междусекторни планове, програми и политика.

Член 7

Идентифициране и управление

Всяка договаряща страна, доколкото е възможно и подходящо и особено за целите на членове от 8 до 10:

а) идентифицира компонентите на биологичното разнообразие, които са важни за неговото опазване и устойчиво използване, като се има предвид списъкът с категориите в приложение I;

б) наблюдава и контролира чрез вземане на проби и други методи идентифицираните компоненти на биологичното разнообразие според буква "а", като се обръща особено внимание на тези, изискващи спешни мерки за опазване, и тези, които предлагат най-голям потенциал за устойчиво използване;

с) идентифицира процеси и категории дейности, които имат или могат да имат значително вредно въздействие върху опазването и устойчивото използване на биологичното

разнообразие, и наблюдава и контролира последствията чрез вземане на проби и други средства; и

d) поддържа и организира чрез какъвто и да е механизъм данни, произтичащи от идентифицирането и мониторинга на дейности, свързани с букви "a", "b" и "c".

Член 8

"In-situ" опазване

Всяка договаряща страна, доколкото е възможно и подходящо:

a) създава система от защитени територии или територии, където е необходимо да се вземат специални мерки за опазване на биологичното разнообразие;

b) разработва, където е необходимо, указания за избор, установяване и управление на защитени територии или териториите, където е необходимо да се вземат специални мерки за опазване на биологичното разнообразие;

c) регулира или управлява биологичните ресурси във или извън защитените територии с цел да се осигури тяхното опазване и устойчиво използване;

d) осигурява опазването на екосистемите, естествените местообитания и поддържане на ценните популации от видове в естествената им среда;

e) осигурява екологосъобразно и устойчиво развитие в територии, съседни на защитените, с цел бъдещо разширяване на тези територии;

f) възстановява деградиралите екосистеми и осигурява възстановяването на застрашените видове чрез разработване и прилагане на планове или стратегии за управление;

g) създава или поддържа средства за регулиране, управление или контрол на рисковете, свързани с използване и получаване на живи модифицирани организми, резултат на биотехнологии, които организми могат да имат вредни въздействия върху околната среда и да засегнат опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, като се вземат предвид и рисковете за човешкото здраве;

h) предотвратява интродуцирането на чуждоземни видове, които заплашват екосистемите, местообитанията или видовете, и контролира и унищожава тези чуждоземни видове;

i) осигурява необходимите условия за съвместимост между сегашния начин на опазване на биологичното разнообразие и устойчивото използване на неговите компоненти;

j) съобразно националното законодателство уважава, опазва и поддържа познанията, откритията и практическия опит на местното население и общности с традиционен начин на живот, съвместим с опазването и устойчивото използване на биологичните ресурси и разширяване на прилагането с тяхно съгласие и участие на познанията, откритията и опита и насърчаване на справедливото поделяне на ползата, произтичаща от използването на такива познания, открития и опит;

k) развива и поддържа необходимото законодателство или други регулативни мерки за опазване на застрашените видове и популации;

l) където са установени значителни вредни въздействия върху биологичното разнообразие, съгласно чл. 7 регулира или управлява съответните процеси и категории дейности; и

m) сътрудничи в предоставянето на финансова и друга помощ за опазване "in-situ", споменато в букви от "a" до "l", особено за развиващите се страни.

Член 9

"Ex-situ" опазване

Всяка договаряща страна, доколкото е възможно и подходящо и преди всичко като допълнение на мерките "in-situ":

a) взема мерки за "ex-situ" опазване на компонентите на биологичното разнообразие, за предпочитане в страната, от която произхождат тези компоненти;

b) изгражда и поддържа съоръжения за "ex-situ" опазване и научни изследвания на растенията, животните и микроорганизмите, за предпочитане в страната, от която произхождат генетичните ресурси;

c) взема мерки за възстановяване на застрашените видове и за тяхното повторно интродуциране в естествените им местообитания при подходящи условия;

d) регулира и управлява събирането на биологични ресурси от естествените им местообитания за целите на "ex-situ" опазването, така че да не се застрашават екосистемите и популациите "in-situ", освен ако се изискват временни "ex-situ" мерки съобразно буква "c"; и

e) сътрудничи при осигуряване на финансова и друга помощ за "ex-situ" опазване съобразно букви от "a" до "d" и при изграждане и поддържане на облекчения за "ex-situ" опазване в развиващите се страни.

Член 10

Устойчиво използване на компонентите на биологичното разнообразие

Всяка договаряща страна, доколкото е възможно и подходящо:

- a) предлага на националните власти, вземащи решения, мнение за опазването и устойчивото използване на биологичните ресурси;
- b) взема мерки, отнасящи се до използването на биологичните ресурси, с цел да се избегне или сведе до минимум вредното влияние върху биологичното разнообразие;
- c) защитава и насърчава традиционното използване на биологичните ресурси в съответствие с културните обичаи, които са съвместими с изискванията за опазването и устойчивото им използване;
- d) подпомага местното население да развива и прилага оздравителни действия в разрушените области, където биологичното разнообразие е намаляло; и
- e) насърчава сътрудничеството между правителствените институции и частния сектор при разработването на методи за устойчиво използване на биологичните ресурси.

Член 11

Мерки за стимулиране

Всяка договаряща страна, доколкото е възможно и подходящо, приема икономически и социално обосновани мерки за стимулиране на опазването и устойчивото използване на компонентите на биологичното разнообразие.

Член 12

Изследвания и обучение

Договарящите страни, отчитайки специфичните нужди на развиващите се страни:

- a) разработват и поддържат програми за научно и техническо обучение и практика по вземане на мерки за определяне, опазване и устойчиво използване на биологичното разнообразие и неговите компоненти и осигуряват подкрепа за такова обучение и практика за специфичните нужди на развиващите се страни;
- b) подпомагат и насърчават изследванията, които допринасят за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, особено в развиващите се страни, в съответствие с решенията на Конференцията на страните, взети като последствие от препоръките на спомагателния орган по научни, технически и технологични консултации; и
- c) поддържайки условията от чл. 16, 18 и 20, подпомагат и сътрудничат при използването на научния прогрес в изследванията на биологичното разнообразие при разработването на методи за устойчиво използване на биологичните ресурси.

Член 13

Осведомяване и обучение на обществеността

Договарящите страни:

- a) подпомагат и насърчават осъзнаването на важността на опазването на биологичното разнообразие и необходимите за това мерки, както и пропагандирането им чрез медиите и включването на темата в образователните програми;
- b) си сътрудничат по подходящ начин с други страни и международни организации при разработването на програми за обучение и осведомяване на обществеността по отношение опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие.

Член 14

Оценка и свеждане до минимум на вредните въздействия

Всяка договаряща страна, доколкото е възможно и подходящо:

- a) въвежда подходящи процедури, изискващи оценка за въздействие върху околната среда от страна на предложени проекти, които биха могли да имат значително вредно въздействие върху биологичното разнообразие, за да се избегне или сведе до минимум това въздействие, и където е възможно, осигурява участие на обществеността в тези процедури;
- b) въвежда подходящи мерки, с които да се осигури своевременно отчитане на екологичните последици на програмите и политиките, които биха могли да имат значително вредно въздействие върху биологичното разнообразие;
- c) подпомага на базата на взаимност уведомяването, обмена на информация и консултации по дейностите под тяхна юрисдикция или контрол, които биха могли да нанесат значителни вреди на биологичното разнообразие на други държави или територии извън границите на националната юрисдикция, чрез насърчаване на сключването на съответни двустранни, регионални или многостранни споразумения;
- d) в случаите на непосредствена и тежка опасност или увреждане, произлизащи под юрисдикцията или контрола на страната, които биха могли да нанесат значителни вреди на

биологичното разнообразие в района под юрисдикцията или контрола на друга държава или извън границите на националната юрисдикция, незабавно уведомява застрашената държава за предстоящата опасност, както и предприема действия за предотвратяване или свеждане до минимум на тази опасност или вреда; и

е) осигурява създаване на национална система за реагиране в случай на аварии, промишлени, от природни бедствия или други причини, които са тежка и непосредствена заплаха за биологичното разнообразие, и насърчава международното сътрудничество в помощ на националните усилия и където е подходящо и съгласувано с държавите или регионалните организации за икономическа интеграция, за създаване на съвместни планове за спешно реагиране.

2. Конференцията на страните преразглежда на базата на проучвания въпросите за отговорността и обезщетенията, включително възстановяване и компенсация, за увреждане на биологичното разнообразие освен в случаите, когато отговорността е чисто вътрешен въпрос.

Член 15

Достъп до генетични ресурси

1. Признавайки суверенните права на държавите върху техните природни ресурси, правото за определяне достъпа до генетичните ресурси е в ръцете на националните правителства и е обект на национално законодателство.

2. Всяка договаряща страна полага усилия за създаване на условия за улесняване на достъпа до генетичните ресурси за използване по екологичен начин от други договарящи страни, а не налага ограничения, които противоречат на целите на тази конвенция.

3. За целите на тази конвенция генетични ресурси, предоставени от договаряща страна, за което става дума в този член и чл. 16 и 19, са само тези, които са предоставени от договарящи страни, от които тези ресурси произхождат, или страни, които са ги придобили по силата на тази конвенция.

4. Достъпът, където е гарантиран, се осъществява по взаимно съгласие и е обект на условията на този член.

5. Достъпът до генетичните ресурси е обект на предварително постигнато съгласие с договарящата страна, осигуряваща тези ресурси, освен ако това не е определено по друг начин от тази страна.

6. Всяка договаряща страна се стреми да провежда научни изследвания върху генетичните ресурси, предоставени от други договарящи страни, с пълното участие, където е възможно, на тези страни.

7. Всяка договаряща страна взема подходящи законови, административни или политически мерки в съответствие с чл. 16 и 19 и където е необходимо, посредством финансовите механизми, установени в чл. 20 и 21, с цел справедлива подялба на резултатите от тези изследвания, развитие и печалбите, получавани от търговското и друг вид използване на генетичните ресурси с договарящата страна, осигуряваща такива ресурси. Тази подялба се осъществява на базата на взаимноизгодни условия.

Член 16

Трансфер на технологии и достъп до тях

1. Всяка договаряща страна, признавайки, че технологиите включват и биотехнологиите и че достъпът и трансферът на технологии между договарящите страни са важни за постигането целите на тази конвенция, се ангажира, изпълнявайки условията на този член, да осигури и/или улесни достъпа или трансфера към други договарящи страни на технологии, които са от значение за опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие или да използва генетичните ресурси и да не причинява значителни щети на околната среда.

2. Споменатият в § 1 достъп до технологиите и трансферът им към развиващите се страни се осигурява и/или улеснява при най-благоприятни условия, включващи концесии и преференции, въз основа на взаимна договореност, а когато е необходимо, в съответствие с финансовите механизми, установени в чл. 20 и 21. Когато технологиите са защитени от патент или други права на интелектуална собственост, достъпът и трансферът на технологии следва да осигуряват защита на правата на интелектуална собственост. Този параграф се прилага съобразно § 3, 4 и 5.

3. Всяка договаряща страна взема необходимите законодателни, административни или политически мерки с цел договарящите страни и по-специално развиващите се страни, които осигуряват генетичните ресурси, да имат осигурен достъп до технологиите или до трансфера на технологиите, които използват тези ресурси.

4. Всяка договаряща страна взема подходящи законодателни, административни или политически мерки с цел да се улесни достъпът на частния сектор до съвместните разработки и

трансфера на технологии, споменати в § 1, за обща полза на правителствените институции и частния сектор на развиващите се страни и в тази връзка да остане вярна на задълженията, включени в § 1, 2 и 3 на този член.

5. Договарящите страни, признавайки, че патентните и други права на интелектуална собственост могат да окажат влияние върху прилагането на тази конвенция, си сътрудничат в тази област, която е обект на национално законодателство и международно право, за да направят така, че тези права да бъдат поносими и да не противоречат на целите на тази конвенция.

Член 17

Обмен на информация

1. Договарящите страни улесняват обмена на информация от всички обществено достъпни източници, отнасяща се до опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, вземайки предвид специфичните нужди на развиващите се страни.

2. Подобен обмен на информация включва обмен на резултати от технически, научни и социално икономически проучвания, както и информация за програми за обучение и наблюдение, специализирани знания, местни и традиционни знания, както и в комбинация с технологиите, споменати в чл. 16, § 1. Също така, където е изпълнимо, включват и връщане на информация на източника ѝ.

Член 18

Техническо и научно сътрудничество

1. Договарящите страни подпомагат международното техническо и научно сътрудничество в областта на опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, където е необходимо, чрез подходящи международни и национални институции.

2. Всяка договаряща страна подпомага техническото и научното сътрудничество с други договарящи страни и по-специално развиващи се страни при прилагането на тази конвенция чрез разработването и прилагането на националната политика. Подпомагайки подобно сътрудничество, се обръща специално внимание на развитието и укрепването на националните умения и възможности в смисъла на развитие на човешките ресурси и изграждането на институции.

3. На първата си среща Конференцията на страните определи как да установи механизъм за централно събиране, класифициране и разпращане на информацията, за да подпомогне и улесни техническото и научното сътрудничество.

4. За постигане целите на конвенцията и в съответствие с националното законодателство и политика договарящите страни създават и подкрепят методи за сътрудничество в развитието и използването на технологии, включително местните и традиционните технологии. За целта договарящите страни също подпомагат сътрудничеството при обучението на персонала и обмена на експерти.

5. В съответствие с това споразумяване договарящите страни подпомагат разработването на програми за съвместни изследвания и разработване на технологии, отговарящи на целите на конвенцията.

Член 19

Използване на биотехнологиите и разпределение на ползите от тях

1. Всяка договаряща страна предприема подходящи законодателни, административни и политически мерки, за да се осигури ефективно участие в дейностите, свързани с биотехнологични изследвания в тези страни, и особено в развиващите се страни, които осигуряват генетичните ресурси за тези изследвания, и където е възможно - в страните, предоставящи тези ресурси.

2. Всяка договаряща страна предприема всички разумни мерки, за да осигури приоритетен достъп при справедливи условия за договарящите страни, предимно развиващи се страни, до ползите от биотехнологиите, разработени въз основа на генетични ресурси, осигурени от тези договарящи страни. Достъпът се осъществява на базата на взаимно договорени условия.

3. Страните обръщат внимание на необходимостта от създаване на процедури, включително и особено при вземане на предварително съгласие по отношение на безопасен трансфер, работа със и използване на модифицирани живи организми, получени в резултат на биотехнологии, които могат да окажат вредно въздействие върху опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие.

4. Всяка договаряща страна пряко или чрез посредничеството на физическо или юридическо лице под нейната юрисдикция, която страна осигурява организми, споменати в § 3,

осигурява всяка налична информация за потенциално вредни въздействия на отделните организми върху договарящата страна, в която тези организми се интродуцират.

Член 20

Финансови ресурси

1. Всяка договаряща страна се ангажира съобразно възможностите си да предоставя финансова помощ за тези национални дейности, насочени към постигане на целите на тази конвенция, съобразно своите национални планове, приоритети и програми.

2. Развитите страни, страни по конвенцията, осигуряват нови и допълнителни финансови ресурси, за да помогнат на развиващите се страни да посрещнат своите допълнителни разходи при прилагане на мерките за изпълнение на задължения по тази конвенция и да се възползват от нейните постановки. Тези разходи са предварително договорени между развиващите се страни и институциите, за които става дума в чл. 21, в съответствие с политиката, стратегията, програмните приоритети и критериите за изборност и списъка на допълнителните разходи, установен от Конференцията на страните. Други страни, включително страните в преход към пазарна икономика, могат доброволно да поемат задълженията на развитите страни. За нуждите на този член Конференцията на страните на първата си среща съставя списък на развитите страни - страни по конвенцията, и други страни, които доброволно поемат задълженията на развитите. Конференцията на страните периодично разглежда и ако е необходимо, актуализира списъка. Вноски от други страни и източници на доброволна основа също се насърчават. Изпълнението на тези задължения отчита необходимостта от предвидено адекватно и навременно осигуряване на средства и важността от разпределение на финансовите задължения между страните донори, включени в списъка.

3. Развитите страни могат също да осигурят, а развиващите се страни да използват финансови ресурси, свързани с изпълнение на конвенцията, чрез двустранни, регионални и други начини.

4. Степента, до която развиващите се страни изпълняват ефективно своите задължения по тази конвенция, зависи от изпълнението от страна на развитите страни на техните задължения по конвенцията, свързани с финансови ресурси и трансфер на технологии и напълното отчитане на факта, че икономическото и социалното развитие и премахването на бедността са от първостепенна важност за развиващите се страни.

5. В своите действия за финансиране и трансфер на технологии страните в пълна степен отчитат специфичните нужди и специалните условия в най-слабо развитите страни.

6. Договарящите страни също взимат предвид специалните условия, произтичащи от зависимостта, разпределението и разположението на биологичното разнообразие в развиващите се страни, особено в малките островни държави.

7. Също така се обръща внимание на специалното положение на развиващите се страни, включително тези, които са най-уязвими екологически, като страни с пустинни или полупустинни зони, крайбрежни и планински райони.

Член 21

Финансов механизъм

1. Ще се създаде механизъм за управление на финансовите ресурси за развиващите се страни за целите на тази конвенция, като дарения или концесии, чиито основни елементи са описани в този член. Механизмът ще функционира под ръководството и финансовия контрол на Конференцията на страните за целите на тази конвенция. Действието на механизма ще се води от такива институции, каквито реши Конференцията на страните на първото си заседание. За целите на тази конвенция Конференцията на страните определя политика, стратегия и програмни приоритети и критерии за изборност, свързани с достъпа и използването на тези ресурси. Вноските ще са такива, че да се отчита необходимостта от предвидимо адекватно и навременно осигуряване на средства, за които става дума в чл. 20, в съответствие с необходимите ресурси. Последните ще се определят от Конференцията на страните в съответствие с необходимостта да се разпределя финансовият товар между страните донори, включени в списъка, споменат в чл. 20, § 2. Доброволни вноски също могат да се правят от развитите страни членки и от други страни и източници. Механизмът ще действа при демократична и прозрачна система на управление.

2. В духа на целите на тази конвенция Конференцията на страните на първата си среща определя приоритетите в политиката, стратегията и програмите, както и подбрани критерии и указания за изборност за достъп и използване на финансовите ресурси, включително мониторинг и редовна оценка на това използване. Конференцията на страните

определя разпоредби за изпълнение на § 1 след консултации с институционните структури, натоварени с действието на финансовия механизъм.

3. Конференцията на страните разглежда ефективността на механизма, установен по силата на този член, включително критериите и указанията, за които става дума в § 2, не по-малко от две години след влизане в сила на конвенцията и редовно след това. Въз основа на такъв преглед, ако е необходимо, тя предприема подходящи действия за подобряване на механизма.

4. Договарящите страни обмислят как да бъдат укрепени съществуващите финансови институции за осигуряване финансови ресурси за опазване и устойчиво използване на биологичното разнообразие.

Член 22

Връзка с други международни конвенции

1. Условието на тази конвенция не засягат правата и задълженията на която и да е договаряща страна, произтичащи от някакво международно споразумение, освен когато упражняването на тези права и задължения може да засегне сериозно биологичното разнообразие.

2. Договарящите страни прилагат тази конвенция по отношение на морската околна среда съобразно правата и задълженията на държавите по силата на морското право.

Член 23

Конференция на страните

1. Създава се Конференция на страните. Първата среща на Конференцията на страните се свиква от изпълнителния директор на ЮНЕП не по-късно от една година след влизане в сила на тази конвенция. След това на редовни интервали се провеждат обикновени срещи на Конференцията на страните, което ще бъде решено от първата Конференция на страните.

2. Извънредни срещи на Конференцията на страните се провеждат и в друго време, ако се прецени от конференцията, че е необходимо, или по писмена заявка на някоя страна при условие, че в рамките на три месеца от заявката, съобщена им от секретариата, тя е подкрепена най-малко от една трета от страните.

3. Конференцията на страните постига консенсус и приема правила на процедуране за себе си и за всеки спомагателен орган, който може да създаде, както и финансови правила, управляващи субсидирането на секретариата. На всяка редовна среща тя приема бюджет за финансовия период до следващата редовна среща.

4. Конференцията на страните следи за прилагането на тази конвенция и за тази цел:

a) определя формата и интервалите за подаване на информация, която ще бъде предоставена в съответствие с чл. 26, и взема под внимание тази информация, както и отчетите, представени от спомагателните органи;

b) преценява научните, техническите и технологичните насоки за опазване на биологичното разнообразие, дадени от спомагателните органи в съответствие с чл. 25;

c) обсъжда и приема според изискванията протоколи, представяни в съответствие с чл. 28;

d) разглежда и приема, както се изисква, в съответствие с чл. 29 и 30 поправки и допълнения към тази конвенция и приложенията ѝ;

e) разглежда поправките и допълненията към всеки протокол, както и към всяко приложение и ако се реши, препоръчва тяхното приемане на страните, засегнати от съответния протокол;

f) разглежда и приема, както се изисква, в съответствие с чл. 30 допълнителни приложения към тази конвенция;

g) определя такива спомагателни органи, особено за научни и технически насоки, необходими за прилагане на тази конвенция;

h) свързва се чрез секретариата с изпълнителните органи на конвенции, занимаващи се с въпроси, предмет на тази конвенция, с оглед установяване на подходящи форми на сътрудничество с тях; и

i) разглежда и предприема допълнителни действия, които могат да се наложат за постигането на целите на тази конвенция, прилагайки придобития при изпълнението ѝ опит.

5. Обединените нации, техните специализирани агенции и Международната агенция по атомна енергия, както и всяка държава, която не е страна по тази конвенция, могат да бъдат представени като наблюдатели на заседанията на Конференцията на страните. Всяка друга институция и агенция, независимо от това, дали е правителствена или неправителствена, квалифицирана в области, свързани с опазването и устойчивото използване на биологичното

разнообразие, която е информирала секретариата за своето желание да бъде представена като наблюдател на срещата на Конференцията на страните, може да бъде приета, освен ако поне една трета от страните не се противопоставят. Приемането и участието на наблюдатели е подчинено на процедурни правила, приети от Конференцията на страните.

Член 24

Секретариат

1. Секретариатът е определен. Неговите функции са:

a) да организира и обслужва заседанията на Конференцията на страните, предвидени в чл. 23;

b) да изпълнява функциите, определени от всеки протокол;

c) да изготвя отчети за дейността си в съответствие с конвенцията и да ги представя на Конференцията на страните;

d) да координира с други сходни международни институции и по-специално да влиза в такива административни и договорни споразумения, когато е необходимо за ефективното изпълнение на неговите функции;

e) да изпълнява и други подобни функции, които се определят от Конференцията на страните.

2. На първото си редовно заседание Конференцията на страните посочва секретариат измежду съществуващите компетентни международни организации, които са изразили своята готовност да поемат функциите на секретариата, предвидени от тази конвенция.

Член 25

Спомагателен орган за научни, технически и технологични консултации

1. Създава се спомагателен орган за научни, технически и технологични консултации, за да осигурява Конференцията на страните и когато е необходимо, и други спомагателни органи с навременни консултации, свързани с прилагане на конвенцията. Този орган ще е отворен за участие на всички страни и ще е мултидисциплинарен. Той включва правителствени представители, експерти в съответни области. Той докладва редовно на Конференцията на страните за всички аспекти на неговата работа.

2. Под ръководството и съобразно даваните от Конференцията на страните насоки при поискване този орган ще извършва следното:

a) предоставяне на научни и технически оценки на състоянието на биологичното разнообразие;

b) изготвяне на научни и технически оценки на ефекта от отделните видове мерки, взети в съответствие с разпоредбите на тази конвенция;

c) издирване на новаторски, ефикасни и най-нови технологии и ноу-хау, свързани с опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие, и консултации по начините и средствата за стимулиране на развитие и/или трансфер на такива технологии;

d) осигуряване на консултации по научни програми и международно сътрудничество в изследванията и развитието, свързани с опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие; и

e) отговаряне на научни, технически и методологични въпроси, които Конференцията на страните или спомагателните ѝ органи могат да поставят пред него.

3. Функциите, правилата на работа, организацията и работата на спомагателния орган могат допълнително да се развиват от Конференцията на страните.

Член 26

Доклади

Всяка договаряща страна на интервали, определени от Конференцията на страните, ѝ представя доклади относно действията, които са предприети за прилагане на тази конвенция, и мнение за ефективността на тези действия в изпълнение на целите на конвенцията.

Член 27

Решаване на спорни въпроси

1. В случай на спор между договарящите страни, засягащ тълкуването или прилагането на тази конвенция, засегнатите страни търсят решение чрез преговори.

2. Ако засегнатите страни не могат да постигнат съгласие чрез преговори, те могат заедно да потърсят помощта или посредничеството на трета страна.

3. Когато ратифицира, приема, одобрява или се присъединява към тази конвенция или по всяко време след това, една държава или регионална организация за икономическа интеграция може да декларира писмено на депозитаря, че по отношение на спор, нерешен в

съответствие с § 1 или § 2, тя приема единия

b) всяка страна, която не е в състояние да приеме някое от приложенията към конвенцията или към някой от протоколите, в който е страна, следва да уведоми писмено депозитаря до една година от датата, на която е получено съобщението за приемането на приложението. Депозитарят е длъжен незабавно да уведоми всички страни за всяко получено в писмен вид съобщение. Дадена страна може по всяко време да оттегли предишна декларация с възражения, след което приложението влиза в сила за тази страна, предмет на изложеното в буква "с";

с) след изтичане на една година от съобщението на депозитаря за приемането му приложението влиза в сила за страните по конвенцията или съответния протокол, които не са подали съобщение в съответствие с буква "b".

3. Предлагането, приемането и влизането в сила на поправките към приложенията на тази конвенция или към който и да е протокол ще бъдат подложени на същата процедура, както при предлагане, приемане и влизане в сила на приложения към конвенцията или допълненията към някой протокол.

4. Ако се налага допълнително приложение или поправка към някое от приложенията на конвенцията или протоколите, допълнителното приложение или поправката не може да влезе в сила до влизането в сила на съответната поправка към конвенцията или някой от протоколите.

Член 31

Право на глас

1. С изключение на случаите, посочени в § 2, всяка договаряща страна по тази конвенция или по който и да е протокол има право на един глас.

2. Регионалните организации за икономическа интеграция по въпросите от тяхна компетенция упражняват правото си на глас с брой на гласовете, равен на броя на държавите членки, които са договарящи страни по тази конвенция или съответния протокол. Такива организации не упражняват правото си на глас, ако техните държави членки упражняват своето и обратно.

Член 32

Взаимоотношения между конвенцията и нейните протоколи

1. Една държава или регионална организация за икономическа интеграция не може да стане страна по даден протокол, освен ако е или ако стане в същото време договаряща страна по конвенцията.

2. Решенията по условията на всеки протокол ще бъдат вземани само от страните по засегнатия протокол, всяка договаряща страна, която не е ратифицирала, приела или одобрила някой протокол, може да участва като наблюдател на срещите на страните по този протокол.

Член 33

Подписване

Конвенцията ще бъде открита за подписване в Рио де Жанейро от всички държави и регионални организации за икономическа интеграция от 5 юни 1992 г. до 14 юни 1992 г. и в представителството на Обединените нации в Ню Йорк от 15 юни 1992 г. до 4 юни 1993 г.

Член 34

Ратифициране, приемане и одобрение

1. Тази конвенция и всеки протокол ще бъдат подложени на ратифициране, приемане и одобрение от държавите и от регионалните организации за икономическа интеграция. Документите на ратификацията, приемането и одобрението ще бъдат съхранявани от държавата депозитар.

2. Всяка от споменатите в § 1 организации, която става договаряща страна по конвенцията или някой протокол, без коя да е от членуващите в нея държави да е такава страна, приема всички задължения, произтичащи от конвенцията или съответния протокол в зависимост от случая. В случай на организация, при която една или повече от държавите членки са договарящи страни по конвенцията или съответния протокол, организацията и членовете ѝ са длъжни да вземат решение по отговорностите си за изпълнение на задълженията, произтичащи от конвенцията или протокола в зависимост от случая. В такива случаи на организацията и страните, членуващи в нея, не се разрешава да упражняват конкурентно правата си по конвенцията или протокола.

3. В документите си за ратифициране, приемане и одобрение организациите, споменати в § 1, декларират степента на компетенциите си по отношение на проблемите, засегнати от конвенцията или съответния протокол. Тези организации са длъжни да уведомят депозитаря за всяка съществена промяна, касаеща техните компетенции.

Член 35

Присъединяване

1. Тази конвенция и всеки протокол ще бъдат открити за присъединяване към тях от държави и регионални организации за икономическа интеграция от датата, на която конвенцията или съответният протокол са закрити за подписване. Документите за присъединяване ще бъдат съхранявани от държавата депозитар.

2. В документите си за присъединяване организациите, споменати в § 1, декларират степента на компетентността си по отношение на проблемите, предмет на конвенцията или съответния протокол. Тези организации също така уведомяват депозитаря за всяка съществена промяна, касаеща тяхната компетентност.

3. Условието на чл. 34, § 2 се прилага към регионални организации за икономическа интеграция, които се присъединяват към тази конвенция или някой протокол.

Член 36

Влизане в сила

1. Тази конвенция влиза в сила на деветдесетия ден след датата на депозирането на тридесетия документ за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване.

2. Всеки протокол влиза в сила на деветдесетия ден след датата на депозирането на определения в този протокол брой документи за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване.

3. За всяка договаряща страна, която ратифицира, приема или одобрява тази конвенция или се присъединява към нея след депозирането на тридесетия документ за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване, тя влиза в сила на деветдесетия ден след датата на депозиране от такава договаряща страна на нейния документ за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване.

4. Всеки протокол освен в случаите, когато се иска друго, влиза в сила за договарящите страни, които ратифицират, приемат или одобряват този протокол или се присъединяват към него след влизането му в сила според § 2, на деветдесетия ден след датата, на която договарящата страна депозира своя документ за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване, или на датата, на която конвенцията влиза в сила за тази договаряща страна, като важи по-късната дата.

5. За целите на § 1 и 2 всеки документ, депозиран от регионална организация за икономическа интеграция, не се брои като допълнителен към тези, депозирани от държавите - членки на такава организация.

Член 37

Уговорки

По отношение на тази конвенция не могат да се правят уговорки.

Член 38

Оттегляне

1. Две години след влизане в сила на конвенцията за дадена страна тази страна може по всяко време да се оттегли с писмено уведомяване на депозитаря.

2. Оттеглянето се осъществява една година след писменото уведомяване или на друга по-късна дата, ако е посочена такава в писменото известие.

3. Всяка оттеглила се от конвенцията страна ще се счита оттеглила се и от протоколите, по които е страна.

Член 39

Временни финансови разпоредби

Ако напълно се реструктурират съобразно изискванията на чл. 21, Глобалният фонд по околна среда на Програмата за развитие към Обединените нации, Програмата по околната среда на Обединените нации и Международната банка за възстановяване и развитие ще бъдат институциите, за които става дума в чл. 2. Те ще бъдат на временна основа за периода от влизането на конвенцията в сила до първата среща на Конференцията на страните или докато Конференцията на страните реши кои институции да определи във връзка с чл. 21.

Член 40

Временни разпоредби за секретариата

Временният секретариат в съответствие с чл. 24, § 2 за периода от влизане на конвенцията в сила до първата среща на Конференцията на страните се определя от изпълнителния директор на Програмата на Обединените нации за околната среда.

Член 41

Депозитар

Генералният секретар на Обединените нации изпълнява функциите на депозитар на тази конвенция и протоколите към нея.

Член 42

Автентични текстове

Оригиналът на тази конвенция, на която арабският, китайският, английският, френският, руският и испанският текст са еднакво автентични, се депозира при Генералния секретар на Обединените нации.

В уверение на което, долуподписаните, надлежно упълномощени за това, подписаха тази конвенция.

Рио де Жанейро, пети ден на месец юни,
хиляда деветстотин деветдесет и втора година

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Определяне на предмета и мониторинг

1. Екосистеми и местообитания: съдържащи значително разнообразие, голям брой ендемични или застрашени видове или девствена природа; необходими за мигриращите видове, имащи социална, икономическа, културна или научна значимост, или които са представителни уникални или свързани с ключови еволюционни или други биологични процеси.

2. Видове и съобщества, които са: застрашени; диви родственици на домашни или култивирани видове; имащи медицинска, селскостопанска или друга икономическа стойност; или от социална, научна или културна значимост; или важни за научните изследвания в областта на опазването и устойчивото използване на биологичното разнообразие като видове индикатори.

3. Описани геноми и гени от социална, научна или икономическа значимост.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Част 1

Арбитраж

Член 1

Страната ищец заявява в секретариата, че страните ще отнесат спорен въпрос за арбитраж в съответствие с чл. 27. Заявлението излага спорния въпрос и включва в частност членовете на конвенцията или протоколите, тълкуването или прилагането на които са предмет на спора. Ако страните не се споразумеят по спорния въпрос преди назначаването на председател на съда, спорният въпрос се решава от арбитражния съд. Секретариатът уведомява всички страни, подписали конвенцията или явяващи се страни по съответния протокол.

Член 2

1. При спор между две страни арбитражният съд се състои от три члена. Всяка от страните, участващи в спора, посочва арбитър, след което така определените арбитри по споразумение помежду си посочват третия арбитър, който ще бъде председател на съда. Председателят не трябва по националност да принадлежи към страните по спора, да живее на територията им или да е участвал в спора по друг повод.

2. При спорове между повече от две страни страните с едно и също мнение посочват по споразумение един арбитър.

3. Всяко свободно място ще се попълва по начина, предвиден при началното определяне на арбитрите.

Член 3

1. В случай, че председателят на арбитражния съд не бъде определен до два месеца след посочване на втория арбитър, Генералният секретар на Обединените нации по молба на една от страните определя председателя най-късно до два месеца.

2. Ако една от страните по спора не посочи арбитър до два месеца след получаване на заявката, другата страна може да информира Генералния секретар, който може да определи арбитъра в следващите два месеца.

Член 4

Арбитражният съд взема своите решения в съответствие с наредбите на тази конвенция, всички засегнати протоколи и международното право.

Член 5

Арбитражният съд определя свои собствени процедурни правила, освен ако страните по спора не се споразумеят за друго.

Член 6

Арбитражният съд може при заявка на една от страните да препоръча временни мерки за защита.

Член 7

Страните по спора улесняват работата на арбитражния съд и в частност, използвайки всички достъпни за тях средства:

a) осигуряват всички налични документи, информация и помощни материали; и
b) дават възможност, когато е необходимо, да бъдат призовани свидетели или експерти и да се получат техните доказателства.

Член 8

Страните и арбитражите са задължени да пазят поверително всяка информация, която се получава като секретна по време на работата на арбитражния съд.

Член 9

Разходите за свикването на съда се поемат от страните по спора по равно, освен ако арбитражният съд не реши друго поради особени обстоятелства на случая. Съдът води сметка за всички свои разходи и накрая представя отчет на страните.

Член 10

Всяка договаряща страна, която има интереси от юридически характер към предмета на спора, които могат да бъдат засегнати от решението по случая, може със съгласието на съда да се намеси в заседанията.

Член 11

Съдът може да изслуша и контрапретенции, появяващи се пряко от темата на спора.

Член 12

Решенията на арбитражния съд както по процедурата, така и по същността на спора се вземат с мнозинство на гласовете на членовете му.

Член 13

Ако една от страните по спора не се яви пред арбитражния съд или не защити позицията си, другата страна може да помоли съда да продължи заседанията си и да вземе своето решение. Отсъствието на дадена страна или невъзможността ѝ да защити позициите си не представлява пречка за заседанията. Преди да произнесе окончателното си решение, арбитражният съд трябва да се убеди, че искът е добре обоснован фактологически и законово.

Член 14

Съдът произнася окончателното си решение в рамките на пет месеца от датата, на която той е бил напълно конституиран, освен ако не прецени, че е необходимо да се увеличи времето му за работа с период, който не надвишава пет месеца.

Член 15

Окончателното решение на арбитражния съд се ограничава в рамките на предмета на спора и посочва причините, на които се основава. То съдържа имената на членовете, които са участвали, и датата на вземане на окончателното решение. Всеки член на съда може да приложи отделно или особено мнение по отношение на окончателното решение.

Член 16

Решението е задължително за страните по спора. То не може да бъде обжалвано, освен ако страните по спора не са споразумели предварително процедура на обжалване.

Член 17

Всяко несъгласие, което може да възникне между страните по спора, свързано с тълкуването или начина на изпълнение на окончателното решение, може да бъде представено от всяка от страните за решаване от арбитражния съд, който се е произнесъл по окончателното решение.

Част 2

Помиряване

Член 1

Помирителната комисия се създава по молба на една от страните по спора. Комисията, освен ако страните не се споразумеят по друг начин, се състои от пет члена, по двама, посочени от всяка засегната страна, и един председател, избран заедно от тези членове.

Член 2

При спорове между повече от две страни страните с едно и също мнение посочват заедно и по взаимно съгласие членовете на комисията. Когато две или повече страни имат различни интереси или съществува неразбирателство по отношение еднаквостта на интересите, те посочват представителите си поотделно.

Член 3

Ако в рамките на два месеца от датата на молбата за създаване на помирителна комисия страните не са посочили никого, Генералният секретар на Обединените нации посочва тези членове, ако е помолен от страната, която е подала молбата, в рамките на следващия двумесечен период.

Член 4

Ако председателят на помирителната комисия не се избере в рамките на два месеца от посочването на последния член на помирителната комисия, Генералният секретар на Обединените нации посочва председател, ако бъде помолен от една страна за това, в рамките на следващия двумесечен период.

Член 5

Помирительната комисия взема решенията си с мнозинство на гласовете на своите членове. Тя определя свои собствени процедури, освен ако страните по спора не се споразумеят за друго. Тя дава предложение за разрешаване на спора, което страните приемат като окончателно.

Член 6

Несъгласие по въпроса, дали помирителната комисия е компетентна, се разрешава от комисията.